

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
імені Івана Боберського**

Кафедра інформатики та кінезіології

Свістельник І. Р.

ПОШУК ІНФОРМАЦІЇ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Лекція з навчальної дисципліни

„ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА СТУДЕНТА”

для студентів спеціальності 017 „Фізична культура і спорт”
факультет фізичної культури та спорту
факультет післядипломної та заочної освіти

**Львів
2019**

Пошук інформації в мережі інтернет.

Наявність інформаційних джерел в мережі інтернет є такою, що практично може задовольнити будь-який інформаційний запит, який має те чи інше змістове навантаження. Проте, перш ніж починати пошук, необхідно вирішити дві проблеми: як (що і де) шукати інформацію і за якими критеріями її оцінювати. Для цього треба визначити стратегію навігації в мережі інтернет, застосовуючи основні навички, правила й підходи до здійснення інформаційного пошуку. *Навігацією* називають раціональний шлях пошуку потрібної інформації. Для формування стратегії пошуку необхідно враховувати деякі правила, зокрема оптимально використовувати можливості пошукового сервера; правильно формулювати запит, використовувати *синоніми* (слова, близькі за значенням, але різні за звучанням, наприклад: проживати–мешкати, бажати–хотіти).

Об'єктом інформаційного пошуку можуть бути фактографічні дані (факти, формули, кількісні показники), бібліографічний або реферативний опис, який характеризується тим, що пошуку підлягає не будь-яка інформація, а відомості про документи (бібліографічні або реферативні); елементи бібліографічної інформації (автор, заголовок, колективний автор, вихідні дані документа (рік, видавництво, місце видання).

Технологія пошуку передбачає проходження декількох етапів:

- формулювання запиту (пошукового образу), яке здійснюють шляхом чіткого формулювання і вибору найбільш інформативних ключових слів (термінів); вибір можна здійснювати за двома принципами: від загального до конкретного (звуження пошуку); від конкретного до загального через розширення пошуку;

- вибір предмета пошуку: пошук здійснюється за допомогою ключових слів, предметних рубрик, авторитетних (автор, журнал, збірник тощо) і фактографічних даних; список документів, отриманих у результаті пошуку ранжують за ступенем важливості, релевантності джерела;

- вибір інформаційного ресурсу (пошукового сервера); вибір інформаційного ресурсу залежить від типу пошуку: 1) пошук за словом (цей вид

пошуку забезпечує пошук за прізвищем автора(-ів) або назвою); 2) пошук за допомогою перегляду (перегляд можна здійснювати за предметними рубриками, конференціями, назвами, а у формулюванні запиту застосовувати логічні сполучники „і” (and), „або” (or));

- визначення інформативності інформаційних ресурсів (обсяг, оперативність, релевантність).

Починати пошук необхідно з найвідоміших і найпотужніших пошукових серверів, що, незважаючи на безліч інформації, дозволить скласти загальне уявлення щодо інформаційного стану предметної галузі. Для детального пошуку варто використовувати спеціалізовані тематичні пошукові сервери. Якщо вони невідомі, їх можна знайти за допомогою ключових слів. Важливо використовувати також методику поетапного уточнення пошуку: починати з елементарних запитів у режимі простого пошуку, а отримавши результати за цими запитами, уточнити їх і перейти до режиму розширеного пошуку. На більшості сайтів є посилання на споріднені інформаційні ресурси. Їх також можна використати. Часом саме такий шлях пошуку необхідної інформації виявляється найкоротшим.

Результати пошуку, які відповідатимуть критеріям інформаційного запиту, будуть відображені у вигляді списку, який розбито посторінково на 10 інформаційних документів. Пошукова система на ваш запит сама знайде сторінки, на яких знаходиться максимальна кількість слів з вашого запиту. Формат надання інформаційних результатів – це файли у вигляді прізвища автора, заголовка (позначені *синім кольором*), інтернет-адреси (*зелений колір*), короткої анотації (*чорний колір*) і посилання на сам документ (якщо документ англійською мовою, з’явиться позначка про можливість його перекладу). Список може бути сортованим за датою публікації, за ступенем відповідності запиту, за наявністю повного тексту.

Однією з найбільших і найпоширеніших інформаційно-пошукових систем мережі інтернет є Google.

З моменту заснування (1998 р.) компанія дуже стрімко розвивалася, що сприяло створенню сервісів, які були пов'язані з першочерговими завданнями Google. Найбільш популярними сервісами на даний момент є:

- пошуковий сервіс Google;
- поштова служба Gmail;
- соціальна мережа Google+;
- хмарне сховище даних Google Drive;
- онлайн-перекладач Google Translate;
- сервіс для роботи з документами, таблицями та презентаціями Google Docs;
- календар Google;
- каталог веб-сайтів DMOZ;
- сервіс для веб-аналітики сайту Google Analytics;
- сервіси для створення і розміщення контекстної реклами Google AdSense і Google AdWords;
- карти Google Maps;
- відеохостинг YouTube.

На початку назва компанії звучала, як „Googol”, але під час підписання контракту з інвестором, який поспішаючи, випадково помилився в написанні літер, довелося змінити всі документи і зареєструватися як „Google”. За іншою версією, компанія отримала свою назву від словосполучення "йти подивитися", що в перекладі на англійську звучить, як "go ogle".

Основна мета створення Google – організувати й упорядкувати світову інформацію, забезпечити її доступність та корисність для кожного користувача.

Неофіційне гасло Google: „не будь злим” (англ. Do not be evil).

Корпорація Google постійно змінює і розширює протокол пошукової системи. Пропонує своїм користувачам все більше корисного контенту (зміст), удосконалює технологію „моментальних сторінок” – результати пошуку з'являються на екрані ще до того, як ви закінчили вводити інформаційний запит. Під час уведення ключових слів до інформаційного документу можуть додаватися картинки, схеми, діаграми. Система пропонує перегляд

географічних карт, атласів, товарів і послуг, розміщує блоги, зміст книг та відео.

У 2018 році корпорація Google оголосила про розширення пошукових можливостей із застосуванням штучного інтелекту, комп'ютерного зору та обчислювальних систем (нейронні мережі).

2019 року Google почала використовувати новий пошуковий алгоритм, який дозволяє краще розуміти контент запиту. Новий алгоритм називається BERT (двонаправлений штучний інтелект-кодувальник). У компанії повідомили, що технологію пошуку адаптували до людської мови, що дозволить пошуковику краще розуміти користувачів. Зокрема, BERT може зрозуміти контент запиту, оскільки буде аналізувати допоміжні слова, зокрема прийменники, частки, а також поєднання всіх слів у запиті.

Пам'ятайте, що для пошуку наукової інформації в інформаційно-пошукових системах мережі інтернет необхідна спеціальна підготовка користувача. Доступ до наукових інформаційних джерел має три варіанти – відкритий (безкоштовний), комерційний і змішаний. Треба враховувати, що відкритий доступ до інформації не гарантує усієї повноти і якості інформації. Змішаний доступ дозволяє отримати інформацію тільки тезами або анотацією, чи переліком використаних джерел (References). Комерційний доступ до наукової інформації означає, що інформація користується попитом і є платною.

Можливості пошукових систем достатньо широкі. Якщо вміти ними користуватися, можна знайти велику кількість документів і витратити на це небагато часу. В основі будь-якого пошуку лежить уведення ключових слів у спеціальну форму пошуку. Використовувати при цьому необхідно різні комбінації ключових слів. Мережа інтернет дозволяє шукати інформацію за простим пошуком, розширеним пошуком, пошуком словосполучень і фраз.

Невдалий пошук інформації може бути зумовлений кількома причинами: її відсутністю в мережі на момент пошуку, недоступністю вибраної пошукової системи; неправильно сформульований інформаційний запит. Успіх пошуку інформації в мережі інтернет у багатьох випадках визначається наявністю таких

чинників, як чітко і коректно сформульований запит; уміле використання можливостей і особливостей пошукових інструментів.

Порівнюючи пошук інформації у бібліотеках і мережі інтернет, необхідно знати, що бібліотеки і інтернет – це дві інформаційно-пошукові системи, де пошук необхідної інформації можна здійснити за алфавітом прізвищ автора, алфавітом назв, галузями знань, ключовими словами, словосполученнями.

Різниця між ними полягає в тому, що у бібліотеках вся документна інформація, яка надходить підлягає аналітико-синтетичному опрацюванню, збиранню, накопиченню, систематизації, предметизації. Вона надається користувачу в зручній структурованій формі. Її формують спеціально навчені фахівці – бібліографи. Тому гортаючи і переглядаючи кожен картку каталога вручну, користувач може знайти значно більше джерел, ніж сподівався.

В мережі інтернет інформацію на інформаційний запит відбирає комп'ютер, який на власний розсуд ранжуватиме інформацію і шукатиме тільки ті слова, які були вказані в інформаційному запиті. Інформація з'явиться у вигляді різних документів, які не завжди пов'язані між собою і користувачу необхідно самостійно переглядати і шукати саме ту інформацію, яка потрібна.

Необхідно також зважати на те, що інформація у бібліотеках зберігається досить тривалий час, а в мережі інтернет є швидкоплинною: файли, які не є часто запитуваними відсуваються системою на другу, третю, сьому сторінки і з часом зникають.

Рекомендована література

Основна:

1. Свістельник І. Інформаційна культура студента : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / Ірина Свістельник. – Київ : Кондор, 2012. – 182 с. – ISBN 978-966-351-396-6.
2. Свістельник І. Р. Система наукової інформації: формування, розвиток, перспективи / Свістельник І. Р. // Теорія і методика та методика фізичного виховання. – 2005. – № 4. – С. 2–5.
3. Свістельник І. Документальні ресурси спортивної інформації : типолого-тематична характеристика // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Харків : ХДАДМ, 2002. – № 25. – С. 7–12.
4. Свістельник І. З історії джерел інформаційного забезпечення спортивної освіти та науки // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Харків : ХДАДМ, 2002. – № 24. – С. 3–8.